



*Pobunjeni Srbi ga razapeli između
dvije bukve i pod njim zapalili
vatru da izgori*

fra **Stjepan NALETILIĆ**

35 godina
župnik u Kongori
Franjevačka hercegovačka
provincija - Mostar

Rođen je 1. studenog 1907. u Lisama, u župi Široki Brijeg, od oca Gрге i majke Petronile, rođ. Karačić. Osnovnu školu i franjevačku klasičnu gimnaziju završio je u Širokom Brijegu, a bogosloviju u Mostaru i Fribourgu (Švicarska). Franjevački habit obukao je 1926. Za svećenika je zaređen 1933. u Mostaru. Službovao je kao kapelan na Humcu i u Tomislavgradu, te kao župnik u Kongori od 1939. do 1942. godine.

Srbi su ga ubili u noći između 19. i 20. svibnja 1942. u Jezeru kod Rilića. Bio je prvi ubijeni svećenik franjevac na tlu Hercegovine.

Prema iskazu svjedoka, mučen je na razne načine. Kada su ga iz Kongore odveli prema Riliću, tamo su ga razapeli između dvije bukve i pod njim naložili vatru da izgori. To su učinili četnici iz susjedstva, a učinili su to zato što je fra Stjepan bio hrvatski domoljub. Kao što je nadbiskup Stepinac rekao: *Da me u ljubavi prema hrvatskom narodu ne može nitko natkriliti* - tako je i fra Stjepan mislio i činio.

Izuzetno je ljubio svoj hrvatski narod. Susjedni Srbi to su mu zamjerili. Došli su i ubili ga. Bio je prva svećenička žrtva u Hercegovini. Teško je povjerovati kako je hrvatska vlast bila tolerantna prema ovim zločincima. Hrvati su pustili zemlju četnicima i komunistima, te su čekali čudo da ih spasi. Naravno da anđeli čuvari nemaju nikakvu tvornicu oružja i nisu ih mogli zaštititi niti od četnika niti od partizana. Nastalo je neprestano krvarenje i ubijanje, a gotovo je nevjerojatno koliko su Hrvati katolici demografski stradali u Drugom svjetskom ratu.

Katolički tjednik (1942.) piše:

Fra Stjepan Naletilić, franjevac hercegovačke provincije, župnik u Kongori kod Tomislavgrada, odveden je od partizana koncem svibnja (po noći). S njim su odvedeni i njegov brat Marijan te brico Mateša Penavić, obadva sa Širokog Brijega, koji su došli po njega da ga odvedu na Humac, kamo je u zadnje vrijeme premješten radi reume...

Sofija Naletilić Penavuša žena je pokojnog župnikova brata. Ona nam je dala sljedeću izjavu:

Moj muž je dobio fra Stjepanovu poruku u kojoj je pisalo da uzme konja i izade k njemu da ga preseli za Duvno. S pok. fra Stjepanom bio je Mateša Penavić, rođak pokojnog fra Stjepana koji je imao brijačnicu, brat Marijana Naletilića, i Marijan Čolina, sluga pok. fra Stjepana. Svi su odvedeni i ubijeni, osim Marijana Čoline koji je slomio nogu pri bježanju i njega nisu partizani htjeli nositi.

Poslije ovoga, jedan starješina je došao u našu kuću i rekao mi da mu zakrpim blače. Taj starješina je ubio moga muža i pok. fra Stjepana. Tada je baka Penavuša rekla: "Ubij mene, ako si muško." On se samo nasmijao, okrenuo i otišao.

Izvori i literatura:

Glasnik sv. Ante, 1942., br. 7-8, str. 228.

Iskaz fra Martina Planinića.

Iskaz Sofije Naletilić Penavuša, Široki Brijeg, 22. 3. 1993.

Katolički tjednik, 1942., br. 32.

Vrbosna, 1944., br. 4-5, str. 104.